

реалізовувати широкий спектр управлінських функцій. Проведена реформа децентралізації суттєво посилила роль місцевої влади, проте подальший розвиток цієї сфери потребує вирішення існуючих проблем, зокрема забезпечення фінансової рівності, підвищення кадрового потенціалу та збереження балансу між державним контролем і місцевою автономією. У перспективі ефективне функціонування місцевого самоврядування можливе за умови стабільності правового середовища, активної участі громадян та послідовної державної політики підтримки територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. *Місцеві бюджети 2025: особливості, пріоритети, перспективи.* URL: <https://surl.li/fmuosf> (дата звернення: 20.03.2026)
2. Бюджетний кодекс України, № № 50-51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 20.03.2026)
3. Про місцеве самоврядування в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.03.2026)

УДК: 340

**ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ
В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ
РОЗВИТКУ**

Кузьомко Т.Р.,

студентка 2 курс соціально-гуманітарного факультету .

Науковий керівник – **Линник Т.В.,**

кандидат юридичних наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м.Біла Церква, Україна

У суспільстві поширеною є теза про те, що замість протистояння системі доцільніше прагнути зрозуміти механізми її функціонування. Водночас проблема полягає в тому, що таке розуміння нерідко набуває викривленого характеру. Частина осіб аналізує систему не з метою усвідомлення її принципів та вдосконалення, а для пошуку можливостей використання її недоліків у власних інтересах. У результаті прогалини та недосконалості правового регулювання сприймаються не як об'єкт реформування, а як інструмент досягнення особистих цілей. Подібне тлумачення цього підходу формує практику використання системи задля приватної вигоди.

Денчук зазначає: «Чим більшу кількість об'єктів комунальної власності мають територіальні громади, та якщо вони забезпечені стійким правовим захистом від протиправних посягань, тим ефективніше будуть надаватися соціальні послуги населенню громади» [3, с.20].

Ми погоджуємося з цією думкою, але водночас слід враховувати ризики нехтування правами громадян, яким надаються ці послуги, у випадку неправомірного привласнення або використання комунального майна.

У сфері управління комунальною власністю - це означає необхідність глибокого аналізу правових процедур, компетенції органів місцевого самоврядування та порядку прийняття управлінських рішень. Водночас практика свідчить, що недосконалість нормативного регулювання або прогалини у контролі можуть використовуватися не для підвищення ефективності управління, а для задоволення приватних інтересів. Так трапляється, що окремі посадові особи органів місцевого самоврядування, зокрема заступники мера чи депутати місцевих рад, можуть ставати фігурантами кримінальних проваджень, пов'язаних із розкраданням комунального майна або привласненням бюджетних коштів, у тому числі тих, що були передбачені на ремонти гуртожитків чи інших об'єктів комунальної

інфраструктури. Подібні випадки свідчать про використання прогалин у системі управління та контролю за комунальною власністю. Тому ключовим завданням є не пошук «слабких місць» у правовій системі, а забезпечення її прозорості, підзвітності та належного правозастосування в інтересах територіальної громади.

Конституція України в ст. 140 дає таке визначення місцевого самоврядування: «Це право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України» [1].

Одночасно, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад здійснюють повноваження щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами комунальної власності [2].

Комунальна власність є основою місцевого самоврядування, актуальність якої особливо зростає в процесі децентралізації, отриманням України статусу кандидата до ЄС, військового стану тощо. Конституція України комунальній власності присвячує статтю 142, яка визначає, що матеріальною та фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші вартості, земля, природні ресурси.[1]

Таким чином, об'єкти права комунальної власності в свою чергу мають системний і чітко визначений характер. Вони спрямовані на задоволення комунальних, побутових та інших потреб жителів конкретної територіальної громади, а їх основним призначенням є вирішення питань місцевого значення. Об'єктами комунальної власності може бути будь-яке майно, за винятком того, що відповідно до закону є виключною власністю держави. Особливу категорію становлять об'єкти виключної комунальної власності — майно громадського

користування, створене для забезпечення потреб громади та належних умов життя у селі, селищі чи місті. [4].

В управлінні комунальною власністю важливу роль відіграють механізми контролю та нагляду. До них належать фінансовий аудит, внутрішній контроль органів місцевого самоврядування, державний фінансовий контроль, а також діяльність антикорупційних органів. Ці заходи забезпечують дотримання законодавства, прозорість розпорядження майном та своєчасне виявлення зловживань, що дозволяє захищати права громади та інтереси її мешканців.

Отже, джерелами захисту та регулювання функціонування комунальної власності органів місцевого самоврядування є, передусім, Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Цивільний кодекс України та Бюджетний кодекс України. Ці нормативні акти визначають порядок управління, розпорядження та контролю за комунальним майном і забезпечують правові підстави для ефективного та прозорого функціонування органів місцевого самоврядування.

Серед проблем управління комунальною власністю виділяють прогалини в законодавстві, недостатній контроль за розпорядженням майном та ризики корупції. Для покращення ситуації важливе підвищення прозорості, чітке дотримання процедур, вдосконалення нормативної бази та впровадження ефективного моніторингу. Такі заходи сприятимуть стабільному розвитку місцевого самоврядування та захисту інтересів громади.

Отже, можна зробити висновок, що ефективне управління комунальною власністю є ключовим елементом місцевого самоврядування та задоволення потреб громади. Прозорі процедури розпорядження, надійний правовий захист і механізми контролю дозволяють мінімізувати ризики зловживань. Постійне вдосконалення законодавства та підзвітність органів місцевого самоврядування сприяють сталому розвитку громад і підвищенню якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс]: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР// Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
3. Денчук Р. О. Адміністративно-правова охорона комунальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 188 с. (Дата звернення:11.11.2023)
4. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Юридична думка, 2010. 656 с.

УДК 352(4-6ЄС):342.25(477)

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄС:
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ**

Терещук М.М.,

кандидат юридичних наук кафедри конституційного права

та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

Місцеве самоврядування є одним із ключових інститутів демократичної держави, що забезпечує ефективне управління територіями та реалізацію прав громадян на участь у вирішенні питань місцевого значення. У сучасних умовах європейської інтеграції України особливого значення набуває вивчення досвіду функціонування систем місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу.